

Arkivsak-dok. 21/00542-81
Saksbehandler Johan Martin Mathiassen

Saksgang	Møtedato
Kommunestyret	26.03.2026

Saksframlegg

Klage på vedtak om midlertidig forbud etter plan- og bygningsloven §13-1 for område A3 Ystesteinen

Kommunedirektørens innstilling:

1. Klagen fra Aegir Havbruk AS tas ikke til følge.
2. Vedtaket gis ikke utsatt iverksetting, jf. forvaltningsloven § 42
3. Klagen oversendes til Statsforvalteren i Agder for endelig avgjørelse.

Vedlegg

21_00542-76 Klage på vedtak om midlertidig forbud – sak 1_26 – A3 Ydstesteinen
618676_2_1

21_00542-68 Saksutskrift - Kommunens oppfølging av tillatelse til havbeite hummer ved
Ystestein 617051_1_1 (6)

Saken kort fortalt

Farsund kommune varslet 3. februar 2026 midlertidig forbud mot næringsvirksomhet på område A3 i kommunedelplanen for kystsonen i Spind, jf. plan- og bygningsloven § 13-1. Aegir varslet i uttalelse 11. februar 2026 at et eventuelt midlertidig forbud ville påklages.

Midlertidig forbud ble vedtatt 12. februar 2026.

Vedtaket ble påklaget 23. februar 2026 av Aegir.

Aegir anfører at vilkårene i plan- og bygningsloven § 13-1 ikke er oppfylt. Det vises til manglende konkretisering av kommunens planarbeid, manglende vurdering av om tiltak

vanskeliggjør planarbeidet, og til at vedtaket står i konflikt med allerede gitt tillatelse til havbeite og dessuten er uforholdsmessig.

I tillegg begjærer Aegir om at vedtaket ble gitt utsatt iverksetting, jf. forvaltningsloven § 42

Kommunedirektøren anbefaler at klagen ikke tas til følge, og at vedtaket ikke gis utsatt iverksetting

Bakgrunn

Ageir Havbruk AS (Aegir) har hatt konsesjon for havbeite med hummer på en lokalitet ved Ystesteinen i ca. 20 år. Før Aegir sin tillatelse utløp, søkte firmaet 29. juli 2024 Agder fylkeskommune (AFK) om fornyelse av tillatelsen i 10 nye år. Kommunestyret uttalte seg om søknaden i møte 13. februar 2025, og fattet følgende vedtak i sak 5/25:

1. Farsund kommunestyre ønsker ikke at konsesjonen for havbeite med hummer ved Ystesteinen fornyes.
2. Farsund kommune igangsetter en lokal prosess med sikte på å opprette fredningsområde for hummer på Akvakulturområde A3 uten tidsbegrensing og med virkning fra 1/10-25.

Kommunestyrets vedtak om fredning ble 28. april 2025 oversendt til Fiskeridirektoratet. Direktoratet sendte forslaget ut på høring, men fredningsvedtaket ble stilt i bero i påvente av at havbeitesøknaden skulle bli avgjort.

Agder fylkeskommune vedtok 28. august 2025 å avslå søknaden om fornyet tillatelse til havbeite. Avslaget ble blant annet begrunnet med kommunestyrevedtaket om at kommunen ikke ønsket havbeite for hummer i området.

Avslaget ble påklaget av Aegir.

Fiskeridirektoratet vedtok så 23. januar 2026 å oppheve avslaget. Direktoratet skrev at utgangspunktet er at søknader om forlengning skal innvilges, med mindre driften ikke har vært i samsvar med tillatelsen eller det foreligger «andre vesentlige forhold» som tilsier avslag.

Det avgjørende i saken var om de verneinteressene som fylkeskommunen hadde vektlagt i avslaget var tilstrekkelige for å avslå søknaden. Vilkåret er at det må foreligge «andre vesentlig forhold» som tilsier at søknaden skal avslås, jf. havbeiteforskriften § 7 bokstav b nr. 4.

Fiskeridirektoratet kom til at verneinteressene (kommunens vedtak om å opprette fredningsområde for hummer), ikke oppfylte vilkåret om «andre *vesentlige* forhold», ettersom opprettelse av verneområde fremdeles var på planleggingsstadiet hos kommunen. Det ble blant annet vist til at kommunen ikke hadde lagt ned midlertidig forbud mot tiltak for området, jf. pbl. § 13-1 første ledd. Dersom kommunen hadde gjort dette, ville det ifølge direktoratet være tilstrekkelig for at vilkåret om «andre vesentlige forhold» var oppfylt, noe som ville gi grunnlag for å avslå søknaden om forlengelse. Fiskeridirektoratet skriver avslutningsvis at:

Klagesaksenheten er kommet til at det ikke foreligger «andre vesentlige forhold» som kan gi grunnlag for avslag i denne saken. Det er fullt mulig å gi tillatelse til nye 10 år i dag, for så å eventuelt trekke den tilbake dersom kommunen skulle velge å opprette et verneområde i det aktuelle området.

Deretter fattet Agder fylkeskommune 27. januar 2026 vedtak om tillatelse til havbeite i 10 nye år på Ystesteinen.

Farsund kommune påklaget tillatelsen 3. februar 2026 og kom med ytterligere opplysninger i brev den 16. og 17. februar 2026. Saken ligger nå til klagebehandling i fylkeskommunen. Ved

klagebehandlingen skal fylkeskommunen, og eventuelt Fiskeridirektoratet, vurdere saken slik den foreligger på tidspunktet for klagebehandlingen.

Med bakgrunn i vedtakene fra Fiskeridirektoratet og Agder fylkeskommune, varslet Farsund kommune 3. februar 2026 om midlertidig forbud mot næringsvirksomhet på område A3 i kommunedelplanen for kystsonen i Spind, jf. plan- og bygningsloven § 13-1. Aegir varslet i uttalelse 11. februar 2026 at et eventuelt midlertidig forbud ville påklages.

Midlertidig forbud ble vedtatt 12. februar 2026.

Vedtaket ble påklaget 23. februar 2026 av Aegir.

Aegir anfører at vilkårene i plan- og bygningsloven § 13-1 ikke er oppfylt. Det vises til manglende konkretisering av kommunens planarbeid, manglende vurdering av om tiltak vanskeliggjør planarbeidet, og til at vedtaket står i konflikt med allerede gitt tillatelse til havbeite og dessuten er uforholdsmessig.

I tillegg begjærer Aegir om at vedtaket ble gitt utsatt iverksetting, jf. forvaltningsloven § 42.

Vurdering

1. Midlertidig forbud – plan- og bygningsloven § 13-1

Plan- og bygningsloven § 13-1 første ledd bestemmer:

Finner kommunen eller vedkommende myndighet at et område bør undergis ny planlegging, kan den bestemme at oppretting og endring av eiendom eller tiltak etter § 1-6 og andre tiltak som kan vanskeliggjøre planarbeidet, ikke kan settes i gang før planspørsmålet er endelig avgjort.

Bestemmelsen sier ingenting om hva som er terskelen for å nedlegge midlertidig forbud, men grunnvilkåret er at kommunen skal sette i gang planlegging som kan endre status for et område. Det gjelder i denne sammenheng ikke noe krav til at planarbeidet på vedtakstidspunktet er nærmere konkretisert, utover at planarbeidet potensielt kan komme til å endre hva som er tillatt arealbruk i det aktuelle området. Det er tilstrekkelig at kommunen etter eget skjønn har funnet behov for å vurdere reguleringsspørsmålet nærmere, se Myklebust i Karnov lovkommentar: Plan- og bygningsloven, note 2 til § 13-1 første ledd:

Lova sitt system er likevel at planstatus normalt takast opp ved fornya vurdering av kommuneplanen sin arealdel kvart fjerde år, jf. § 11-4, slik at regelen om mellombels byggjeforbod først og fremst er aktuell å bruke ved behov for planendringar som ein ikkje har klart å fange opp ved slike revisjonar, som kommunen har plikt til å gjere, jf. § 11-15 første ledd. Det er i slike tilfelle tilstrekkeleg at kommunen finn behov for å vurdere reguleringsspørsmålet, og dette er ei vurdering som ligg under kommunen sitt frie skjønn. Det kan ikkje stillast noko krav om at kommunen på dette stadiet har teke stilling til kva som bør vere utfallet av ein ny plan, og det må vere nok at ny samansetjing i kommunestyret ønskjer ei endring i utviklinga i kommunen.

På denne bakgrunn finner kommunedirektøren det klart sannsynlig at grunnvilkåret er oppfylt.

Det er videre et vilkår at kommunen har et reelt behov for å vurdere ny/endret planlegging, jf. Prop. 149 L (2015–2016) side 63. I denne saken er situasjonen at Aegirs tillatelse etter akvakulturregelverket er utløpt, men så forlenget med nye 10 år av fylkeskommunen.

Havbeitevirksomheten er i strid med den fredningen som kommunen har vedtatt at den ønsker å iverksette gjennom ny planlegging, og kommunen har derfor behov for å sikre at det ikke i mellomtiden gjøres nye tiltak etter plan- og bygningsloven § 1-6 som er til hinder for fredningen. Kommunedirektøren finner det klart sannsynlig at eventuelle nye tiltak på nåværende tidspunkt kan vanskeliggjøre arbeidet med, og gjennomføring av, en arealplanlegging som har til formål å verne det aktuelle området fra nettopp nye tiltak etter plan- og bygningsloven § 1-6.

Aegir anfører at forbudet får konsekvenser for nye tiltak i tilknytning til igangværende virksomhet. Kommunedirektøren viser her til at selve poenget med forbudet er å hindre nye tiltak. At dette har konsekvenser for Aegirs virksomhet, er hensyntatt, men ikke funnet avgjørende.

Kommunedirektøren forstår det som at Aegir mener forbudet innebærer en indirekte nøytralisering av tillatelsen fra fylkeskommunen, og at Aegir mener dette representerer en form for misbruk av kommunens kompetanse etter plan- og bygningsloven § 13-1. Kommunedirektøren deler ikke denne oppfatningen. Kommunedirektøren viser til at akvakulturloven/havbeiteforskriften, på den ene siden, og plan- og bygningsloven, på den andre siden, er separate og likestilte regelverk. At det gis tillatelse etter akvakulturreglene, gir ikke automatisk krav på nødvendige tillatelser etter plan- og bygningsloven. Tillatelse etter akvakulturreglene gir heller ikke vern mot forbud etter plan- og bygningsloven.

Kommunedirektøren viser også til at tillatelsen fra fylkeskommunen er påklaget og derfor uansett ikke er endelig, og at den nå skal undergis en full prøving i klagerunden av både fylkeskommunen og Fiskeridirektoratet, jf. forvaltningsloven §§ 33 og 34. Fylkeskommunen og Fiskeridirektoratet skal ved klagebehandlingen legge til grunn at kommunen nå har vedtatt midlertidig forbud. Fiskeridirektoratet skrev i sitt vedtak 23. januar 2026:

Dersom kommunen hadde nedlagt et midlertidig forbud etter plan- og bygningsloven ville dette utvilsomt oppfylt vilkåret «andre vesentlige forhold» i havbeiteforskriften § 11.

På denne bakgrunn anbefaler kommunedirektøren at Aegirs klage ikke til følge.

2. Utsatt iverksetting – forvaltningsloven § 42

Aegir har anmodet om utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42.

Det er i utgangspunktet overlatt til forvaltningens skjønn å avgjøre om det skal treffes beslutning om utsatt iverksetting. Vurderingen skal bero på en skjønnsmessig avveining av hensynene for og imot at det gis utsatt iverksetting.

I dette tilfellet vil utsatt iverksetting kunne ha negative konsekvenser for realiteten i det midlertidige forbudet.

Formålet med det midlertidige forbudet er å gi en umiddelbar og midlertidig sikring mot at det gjøres tiltak i området før planarbeidet er ferdigstilt. En beslutning om utsatt iverksetting vil stå i direkte motstrid med dette formålet, ved at det da vil åpnes for at det gjøres slike nye tiltak.

Kommunedirektøren anbefaler på denne bakgrunn at anmodningen om utsatt iverksetting ikke tas til følge.

Økonomiske konsekvenser

Ingen i klagesaken

Konsekvenser for barn og unge

Ikke relevant i klagesaken

Konsekvenser for klima og miljø

Ikke relevant i klagesaken

Konsekvenser for folkehelse

Ikke relevant i klagesaken

Konklusjon

Se kommunedirektørens innstilling